

Duurzaamheid

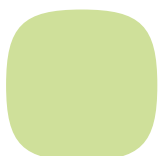
DAW

Deutsche Amphibolin-Werke
von Robert Murjahn Stiftung & Co KG

Inhoud

1.0 Traditie en innovatie	02
Verantwoording in vijf generaties	04
2.0 De duurzaamheidsstrategie van DAW	06
2.1 Ambities en idealen	08
2.2 De duurzaamheidsstrategie van DAW	09
3.0 Duurzaam ondernemen	10
Duurzaamheidsmanagement	12
4.0 Duurzame producten	14
4.1 Als een stevige winterjas	16
4.2 Bonte veelzijdigheid in een gezonde omgeving	19
4.3 Innoveren met advies	20
5.0 Duurzame gebouwen	22
De nieuwe normen aanhouden met producten van DAW	24
6.0 Colofon	27

1.0

Traditie en innovatie

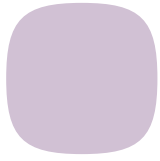
Verf heeft in het leven van de mens altijd een belangrijke rol gespeeld. Was het niet om zijn leefruimte ermee te

verfraaien, dan in elk geval om zijn bezittingen te beschermen, tegen de elementen en tegen slijtage. Nog altijd heeft verf niets aan belang ingeboet. Integendeel, verf is tegenwoordig breder inzetbaar dan ooit, om alle mogelijke redenen. En bij veel van die redenen gaat het om innovaties uit het huis DAW.

Toen Eduard Murjahn, een ondernemer uit Hamburg, in 1885 in Odenwald de exploratierechten voor mangaan verkreeg, legde hij daarmee het fundament voor wat een internationaal georiënteerd en gerenommeerd bedrijf in de verfsector zou worden: DAW.

Net als nu ging het destijds in de eerste plaats om vindingrijkheid, intuïtief kunnen aanvoelen wat op een bepaald moment economisch de beste beslissing was en verantwoordelijk willen zijn voor de veiligheid en het welbevinden van de mens en zijn leefmilieu.

Verantwoording in vijf generaties

Bij bodemonderzoek in Odenwald ontdekte Eduard Murjahn grote hoeveelheden hoornblende, een silicaatgesteente uit de groep der amfibolen. Hij richtte de Deutsche Amphibolin-Werke (DAW) op en ontwikkelde een procedé om het mineraal op te werken tot een product dat gebruikt kan worden in pleister- en verfsorten. Zijn zoon Robert kreeg in 1894 een onderscheiding voor een verbeterde receptuur met een andere samenstelling van de grondstoffen. Tijdens een expositie in Kiel ontving hij een gouden medaille en een ercertificaat. Nadien zijn er nog tal van primeurs geweest waarmee DAW (industriële) geschiedenis schreef. Zo werd in 1901 op basis van gebonden krijt een in heet water oplosbare poederverf ontwikkeld, die in 1909 als merk werd gedeponeerd onder de naam „Alpinaweiß“.

Nuttige uitvindingen voor het schildersvak

Dr. Robert Murjahn, de zoon van Robert Murjahn senior, zette de ontwikkeling naar een chemisch industriebedrijf in gang. In 1928 ontwikkelde hij een verfbindmiddel op waterbasis, Caparol, waarmee de schilder de gewenste verf met pigmenten en vulstoffen zelf kon aanmaken. Voor het schildersvak betekende deze uitvinding een enorme werkverlichting. Bij DAW vormde Caparol de basis waarop de onderneming kon expanderen binnen de chemische industrie, een ontwikkeling die nog duidelijk werd versterkt toen vanaf 1936 de in het

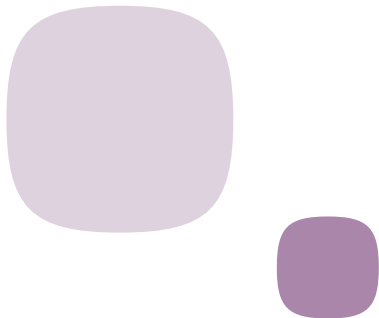
materiaal aanwezige natuurlijke olie voor het eerst vervangen werd door een acryldispersie.

Succes door een klantgerichte opstelling

In 1957 had DAW een beslissende inbreng bij de totstandkoming van het allereerste gevelisolatiesysteem. Een adviseur van DAW gaf een schilder toen de raad om de buitenmuur van een eengezinswoning in Berlijn een betere warmte-isolatie te geven door daar styroporplaten tegenaan te lijmen, en deze vervolgens af te werken met een pleister en dispersieverf. Tegenwoordig is deze technologie wereldwijd verspreid. In veel landen wordt deze methode zelfs aanbevolen als het belangrijkste element voor isolatiesystemen gericht op het besparen van energie en hulpbronnen.

Hoe groter, hoe meer verantwoordelijkheden

De DAW-groep heeft zichzelf van begin af aan gezien als pionier waar het gaat om technische ontwikkeling, milieubescherming en producten die de gezondheid niet in gevaar brengen – alles ter bescherming van de vakman die ermee moet werken, van de consument en van het milieu. Al in 1973, een jaar nadat de leiding van het bedrijf was overgegaan op dr. Klaus Murjahn, werd met de introductie van „Capacryl“, de eerste acryllak op waterbasis, het startschot gegeven voor het verminderen van de hoeveelheid oplosmiddelen in verf. In 1985 bracht DAW met Indeko-plus een van de eerste soorten binnenmuurverf ter wereld op de markt met een lagere emissie en zonder oplosmiddelen.

Veilige en gezonde producten

In 2001 en 2002 werden met „Alpina Sensan“ en „Caparol Sensitiv“ de eerste soorten binnenmuurverf gepresenteerd zonder conserveringsmiddelen en getest op allergieën. Ook het in 2004 op de markt gebrachte Nespri-TEC-systeem, in 2005 in Duitsland bekroond met de nationale onderscheiding voor uitmuntende vernieuwingen ten behoeve van het ambacht [Bundespreis für hervorragende innovatorische Leistungen für das Handwerk], is een DAW-product met technische en ecologische kenmerken die volstrekt uniek zijn (zie hoofdstuk 4.0 „Duurzame producten“). Met „Alpina AirClean“ werd datzelfde jaar een binnenmuurverf ontwikkeld die de kamerlucht kan verbeteren. In 2009, een jaar nadat dr. Ralf Murjahn de hoogste directiefunctie had aanvaard, introduceerde DAW met Caparol het eerste complete assortiment vloerlakken met minimale emissie onder de productnaam „PrimaKlima“. Deze serie voldoet aan de strenge eisen van de Duitse Commissie voor de gezondheid van bouwmaterialen (de zogeheten AgBB-criteria).

De bakens verzet voor de toekomst

Met dr. Ralf Murjahn is het nu de vijfde generatie van de familie die aan het roer staat van de „Deutsche Amphibolin-Werke von Robert Murjahn Stiftung & Co KG“. Duurzaamheid wil ook zeggen het succes van het bedrijf veiligstellen voor de toekomst en daartoe de bakens tijdig verzetten.

Global Compact

Op internationaal niveau heeft DAW zich verbonden aan ambitieuze doelstellingen op het gebied van duurzaamheid. Door toe te treden tot het Global Compact van de Verenigde Naties in januari 2012 heeft de onderneming de gelofte afgelegd, zich te zullen houden aan een tiental fundamentele principes op het gebied van mensenrechten, arbeidsomstandigheden, milieubescherming en de bestrijding van corruptie. Met deze toetreding brengt DAW tot uitdrukking dat het bedrijf zich binnen zijn invloedssfeer actief wil inzetten voor deze principes. Zie voor meer informatie www.unglobalcompact.org.

Om een hoge kwaliteit te garanderen, maakt DAW uitsluitend gebruik van grondstoffen met de beste samenstelling.

2.0

De duurzaamheidsstrategie van DAW

Het samenspel van economie, bescherming van het milieu en sociaal-culturele aspecten heeft altijd al zijn stempel gedrukt op de door DAW gekoesterde waarden en uitgangspunten. Daarvan zijn de op het milieu en de gebruiker georiënteerde ontwikkelingen van de producten evenzeer een weerspiegeling als de hoge eisen die de onderneming stelt aan kwaliteit, de collegiale en slagvaardige stijl van leidinggeven en de ethisch onberispelijke manier van optreden, waarbij het milieu maximaal wordt ontzien.

Voor DAW als familiebedrijf zijn de principes van een duurzame ontwikkeling – oftewel economie, ecologie en sociale aspecten in goede harmonie met elkaar – niet meer dan vanzelfsprekend. Winstdoelstellingen op de korte termijn konden voor het handelen van DAW derhalve nimmer doorslaggevend zijn, omdat het perspectief altijd gericht is geweest op de lange termijn.

Gezond en veilig leven, dat is een wens die niet alleen leeft bij onze klanten, maar die ook het doel vormt van het economisch beleid in de politiek – en bovendien op de markt overduidelijk de trend. De DAW-groep komt aan deze wensen, doelstellingen en trends tegemoet met een heldere ambitie, een strategie die zich op de doelgroepen richt en een management dat de blik open houdt naar ontwikkelingen die elders aan de gang zijn.

Duurzaamheid is voor DAW geen modieuze
luxe, maar een keiharde doelstelling.

2.1

Ambities en idealen

DAW heeft de ambitie de sterke positie die het bedrijf binnen de branche inneemt als het gaat om duurzaamheid, te verstevigen en te verbreden.

Als in de chemische sector actieve onderneming ziet DAW het voor zichzelf als plicht klantgerichte, veilig te gebruiken en milieuvriendelijke producten op de markt te brengen. Producten met duurzame eigenschappen die de juiste mix hebben van efficiënt materiaalgebruik, een lange levensduur en veiligheid, die onschadelijk voor de gezondheid zijn en het milieu ontzien.

Uitwisseling van gedachten: op zoek naar de beste oplossing overleggen de medewerkers van alle niveaus graag met de collega's, zoals hier in de bedrijfskantine.

In de beginselverklaring van DAW is de duurzaamheidsgedachte jaren geleden al expliciet geïntegreerd, met verwijzing naar internationale akkoorden van de branche:

Wij zijn ons bij alles wat we doen bewust van onze verantwoordelijkheid jegens mens, natuur en maatschappij. Als naar vernieuwing strevend familiebedrijf voelen wij ons moreel verplicht, onze bijdrage te leveren aan een duurzame omgang met het milieu, mede met het oog op de toekomst, in woord en daad (Sustainable Development). Wij houden ons aan het door de internationale verfindustrie als ethisch principe geformuleerde beginsel van „Coatings Care“ en hanteren de ethische richtlijnen die zijn opgesteld door de belangenvereniging van de Duitse verf- en drukinktindustrie:

- Veiligheid van installaties
- Bescherming van het milieu
- Bijscholing van medewerkers
- Productverantwoordelijkheid
- Ontzien van natuurlijke hulpbronnen
- Een veilige omgang
- Afvalverwerking

(uit de beginselverklaring van DAW)

2.2

De duurzaamheidsstrategie van DAW

Om de doelstellingen van DAW inzake de duurzaamheid concreet invulling te geven, heeft de DAW-groep na intensief overleg gekozen voor een strategie die rust op drie poten:

1. Duurzame onderneming:

Wij willen de onderneming besturen op duurzame wijze en met het oog gericht op een schone toekomst. Dit raakt met name het terrein van Onderzoek en Ontwikkeling en de inkoop, en betreft meer in het algemeen aspecten als het bedrijfsmatig ontzien van het milieu, het gebruik van natuurlijke hulpbronnen, een toekomstgericht personeelsbeleid en maatschappelijke verantwoording.

2. Duurzame producten:

Wij willen innovatieve, hoogwaardige producten met een lange levensduur op de markt brengen die met hun materiaaleigenschappen getuigen van respect voor het milieu en het klimaat en voor de gezondheid en het welbevinden van de mens. Daarnaast willen wij er met onze producten toe bijdragen dat gebouwen hun waarde behouden.

3. Duurzame gebouwen:

Wij willen het duurzaam bouwen en renoveren door planners, architecten, bouwvakkers en eindgebruikers zodanig ondersteunen dat al onze producten vallen in die categorie waar de toekomstgerichte nieuwbouw- en renovatiesector de voorkeur aan geeft.

Duurzame onderneming

Energie

Emissies

Grondstoffen en
verbruiksgoederen

Afvalwater /
afval

Duurzame producten

Innovatief, milieu-
en gezondheidsvriendelijk

Duurzame gebouwen

Reducering van NO_x, CO₂, biociden,
oplosmiddelen, opwarming, afkoeling

3.0

Duurzaam ondernemen

Zorgzaam omgaan met natuurlijke hulpbronnen

is nu meer dan ooit geboden. We beschikken immers slechts over één enkele planeet, en de grondstoffen daarvan zijn beperkt. Vanuit die gedachte is het gunstig dat de hoogwaardige lakken van DAW zo goed vullen en dekken. Ook in de productie moet zuinig worden omgegaan met natuurlijke hulpbronnen – zelfs het stof dat hierbij ontstaat wordt opgevangen en teruggeleid in de materiaalkringloop.

Een heel ander soort hulpbron, maar van even wezenlijk belang, wordt gevormd door ons personeel. Onze medewerkers worden in de onderneming tot de toppen van hun kunnen gebracht en krijgen de ruimte om waar mogelijk hun eigen verantwoordelijkheid te nemen.

Integriteit en vasthouden aan fundamentele ethische en wettelijke richtlijnen binnen de zakelijke omgeving zijn hierbij belangrijke elementen. Op die manier levert DAW, als onderneming die duurzaamheid hoog in het vaandel heeft staan, op diverse terreinen bijdragen aan een harmonieuze samenleving, ook buiten het direct zakelijke, tot ieders voordeel.

Duurzaamheids- management

Verantwoordelijk voor duurzaamheid

Om de bedrijfsprocessen dusdanig vorm te geven dat ze voor mens en milieu steeds verder verbeterd kunnen worden, zijn geïntegreerde managementsystemen en commissies in het leven geroepen die moeten toezien op het doorvoeren en vastleggen van een en ander. De algehele verantwoordelijkheid voor het duurzaamheidsmanagement ligt bij de voorzitter van de bedrijfsleiding van DAW.

Verder is er de „Projectgroep Duurzaamheid“, een interne commissie samengesteld uit leden van verschillende bedrijfsonderdelen, onder voorzitterschap van een lid van de directie, die tot taak heeft aan te sturen op de verdere ontwikkeling en ontplooiing van bedrijfsactiviteiten die met duurzaamheid in verband te brengen zijn.

Naast deze commissie heeft DAW in 2010 een adviesraad Duurzaamheid opgericht waar experts van buiten het bedrijf zitting in hebben. De mensen die zijn benoemd tot deze „Sustainability Advisory Board“, onder voorzitterschap van dr. Ralf Murjahn, zijn afkomstig uit de architectuur, de economie en het schildersvak, en genieten als het gaat om duurzaamheid ieder voor zich een gedegen reputatie. Deze raad komt tweemaal per jaar bijeen en helpt DAW bij het positioneren van de ondernemingsgroep ten aanzien van toekomstige trends, de productontwikkeling en managementprocessen ten dienste van de duurzaamheid.

De interne „Projectgroep Duurzaamheid“ komt regelmatig bijeen om binnen de DAW-groep nog meer de focus op dit thema te leggen.

Duurzaamheid zwart op wit

Bij de grote vestigingen in Duitsland wordt sinds 2003 gewerkt met een Integraal Managementsysteem (IMS) met als bouwstenen kwaliteitsmanagement, milieumanagement en veiligheid op het werk. De productievestigingen in Ober-Ramstadt, Fürstenwalde, Köthen en Nerchau worden regelmatig door de Zwitserse vereniging voor kwaliteits- en managementsystemen (de SQS) gecertificeerd, aan de hand van internationale normen: conform ISO 9001 waar het de kwaliteit betreft, conform ISO 14001 op het gebied van milieubescherming en conform OHSAS 18001 met betrekking tot de veiligheid op het werk. Momenteel wordt gewerkt aan een systeem voor energiebeheer, om ook op dit belangrijke terrein de processen nog beter te kunnen volgen en aansturen.

Ook bij de andere vestigingen wordt gewerkt aan specifieke certificeringen. Zo is de verffabriek Alligator, een dochtermaatschappij van DAW, sinds 1996 EMAS- c.q. ISO 14001-gecertificeerd. Het Oostenrijkse dochterbedrijf Synthesa Chemie verwierf in oktober 2010 het certificaat „Responsible Care“ van de vakvereniging voor de Chemische Industrie van Oostenrijk (de FCIÖ).

Onderscheiden: Duurzame Onderneming van 2011

In het kader van het project „Milieu - en sociale verantwoordelijkheid bij fabrikanten en in de detailhandel“ heeft het Verbraucher Initiative e.V. DAW met haar merken Caparol en Alpina voor haar inzet ten behoeve van de duurzaamheid onderscheiden met de zilveren medaille.

Ook in de DAW-productie is milieumanagement een belangrijke bouwsteen.

DAW was bij de toekenning door de nieuwszender N-TV van de Hidden Champion, een prijs die is ingesteld voor het bedrijfsleven, winnaar in de categorie Duurzaamheid

4.0

Duurzame producten

Naar de producten van DAW is veel vraag,

omdat ze wat betreft hun kwaliteit en duurzaamheid enkele unieke eigenschappen in zich verenigen. Krachtige gevelisolatiesystemen in combinatie met slijtvaste pleister- en verflagen zorgen dat het energieverbruik van gebouwen zo laag mogelijk blijft.

Met alle voordelen van dien voor zowel het milieu als de klant.

De wens naar een schone en gezonde woon- en werkomgeving leidde bij DAW tot de ontwikkeling van een breed palet van verfsoorten en coatings met een minieme emissie en zonder oplosmiddelen. Ook wat de toepassing van de producten betreft zijn er praktische en milieuvriendelijke oplossingen.

En omdat de wereld niet stil blijft staan, gaat het er bij onderzoek en ontwikkeling bij DAW telkens om op zich reeds goede producten nog verder te verbeteren en duurzamer te maken.

4.1

Als een stevige winterjas

Energiebesparing is goed voor zowel het milieu als de portemonnee

De toename van het energieverbruik en de daarmee gepaard gaande klimaatverandering vormt een van de grootste uitdagingen van onze tijd. Hierbij staan gebouwen in het middelpunt van de belangstelling, omdat de potentiële besparing van energie daarbij zeer groot is. Of het nu gaat om nieuwbouw of om renovatie: gevelisolatiesystemen vormen een echt duurzame bescherming van het klimaat - en dat telt nu meer dan ooit.

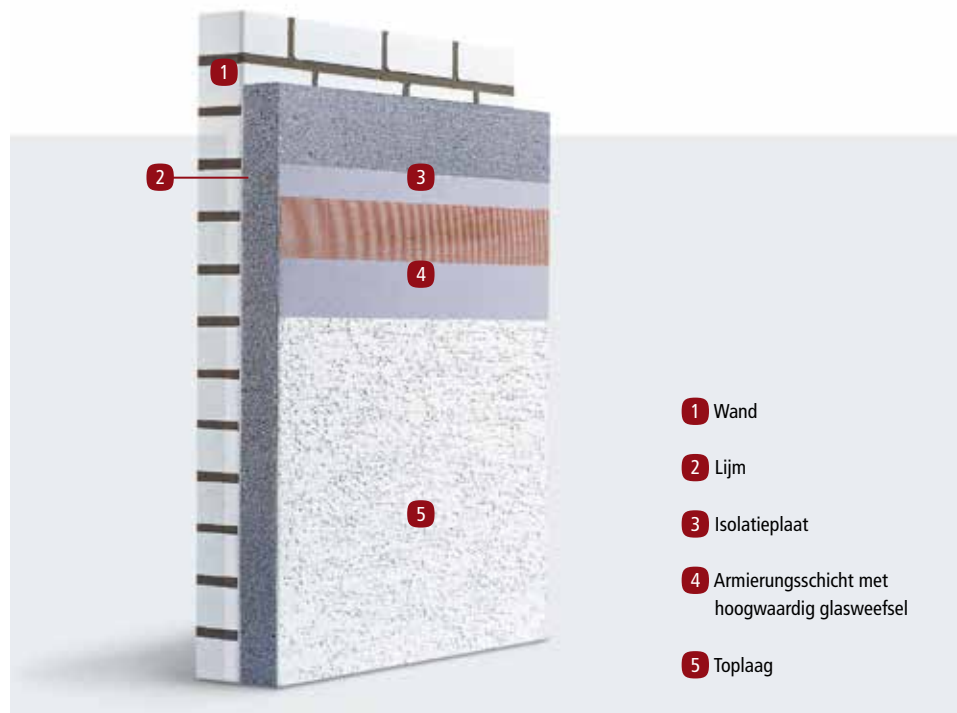
Waterafstotend: de coating van de Capatect-Dalmatiër isolatieplaat blijkt tijdens de test aan de hoge eisen te voldoen.

Het isoleren van de gevel van een gebouw door middel van een gevelisolatiesysteem werd in 1957, mede dankzij de inspanningen van DAW, voor het eerst mogelijk. Sindsdien – nu al meer dan vijftig jaar dus – vormt het wereldwijd de standaard in de nieuwbouw en bij het isoleren van bestaande gebouwen. Ook projecten volgens de zogeheten PassivhausStandard, waarbij het huis voor zijn energievoorziening vrijwel geheel op zichzelf is aangewezen, zijn daardoor mogelijk.

Kijken we naar de gemiddelde afzet van gevelisolatiesystemen binnen de DAW-groep, en het daarmee in de regel verwezenlijkte besparingspotentieel, dan blijken alleen al de door DAW in 2011 door heel Europa verkochte gevelisolatiesystemen over hun hele levensduur genomen een besparing op te leveren van rond de 12 miljard liter stookolie.

De innovatieve Dalmatiër-isolatieplaat

De research bij DAW heeft ook bij gevelisolatiesystemen de afgelopen jaren herhaaldelijk geleid tot een doorbraak op de markt. In 2002 werd een revolutionaire, gepatenteerde isolatieplaat voor de gevel geïntroduceerd die vanwege de zwart met witte stippels „Dalmatiër-isolatieplaten“ genoemd werd. Deze plaat, die de voordelen van witte en

Een gevelisolatiesysteem bestaat uit isolatiemateriaal en diverse soorten coating.

grijze polystyrol-hardschuim in zich verenigt, wordt vervaardigd volgens een geheel nieuw procedé. Ingeschaald in de warmtegeleideklassen O35 resp. O32, is dit een plaat met een isolerende werking die 12,5 resp. 20 procent krachtiger is als die van een witte standaardplaat polystyrol. Dit voordeel kan op twee manieren worden benut: een betere isolerende werking, of er dunnere platen van maken. Doordat ze thermisch ongevoelig zijn, blijven deze platen tijdens het verwerken bij vrijwel elke temperatuur stabiel van vorm.

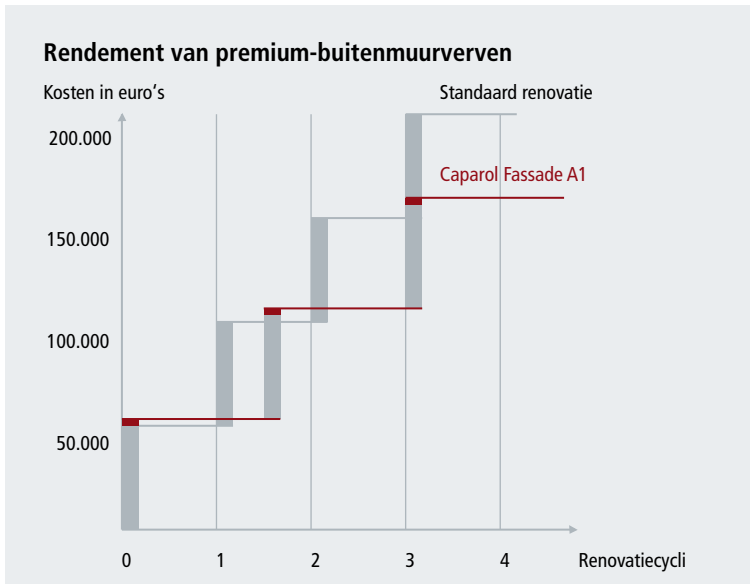
Duurzaam isoleren met hout

Klanten die hun gebouw liever met natuurlijke materialen isoleren, hebben met de isolatiesystemen die DAW via het bedrijfsonderdeel Inthermo op de markt aanbiedt een goed alternatief. Als basis voor deze natuurlijke isolatiesystemen fungeren isolatieplaten van houtvezel. Gecombineerd met speciaal hiervoor ontwikkelde pleisters levert dit een hoge mate aan wooncomfort op. De isolatieplaten zijn gemaakt van houtvezels van Midden-Europees naaldhout. Hiervoor zijn houtresten die niet meer te gebruiken waren voor meubels of als bouwhout verwerkt tot houtvezels, die vervolgens werden samengeperst. Daarbij fungeert onder andere lignine, een natuurlijk bestanddeel van hout, als biologische lijm.

Onkwetsbare schaal

De inspanningen van DAW voor het beschermen van gebouwen beperken zich echter niet tot de warmte-isolatie. Ook voor de buitenste wand van een gebouw, de op het gevelisolatiesysteem aangebrachte pleister en de verflaag, worden geavanceerde producten aangeboden die de duurzaamheid bevorderen, waardoor het pand bovendien zijn waarde behoudt. Geavanceerde pleistersystemen bieden een bijzondere bescherming tegen vervuiling, doordat ze de opname van vocht duidelijk tegengaan zonder dat de pleister zich daardoor lastiger laat uitsmeren. Pleisterlagen krijgen daardoor een langere levensduur en de verf blijft langer mooi. Het door de DAW-groep ontwikkelde en gepatenteerde Carbonsysteem heeft vanwege zijn bovengemiddelde hardheid en weerstand een duidelijk langere levensduur.

Ook de gepatenteerde techniek van lichte pleister met siliconen biedt duidelijke voordelen. Doordat er vergeleken met conventionele siliconenpleister rond de 20% minder van nodig is, worden de natuurlijke hulpbronnen en daarmee het milieu ontzien, terwijl vanwege het duidelijk mindere gewicht ook minder energie nodig is voor het transport.

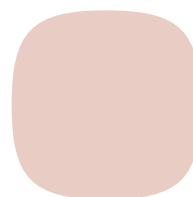

De hogere aanschafprijs van Caparol gevelisolatiesystemen verdient zichzelf binnen een paar jaar terug.

De slechts enkele jaren geleden door DAW geïntroduceerde Nano-Quartz-Matrix (NQ)-technologie gaat nog een stap verder. Producten met nanotechnologie geven een maximale weerstand tegen vuildeeltjes uit de lucht en tegen alg- en schimmelvorming. Bij producten met nanotechnologie wordt het bindmiddel en de kleurpigmenten vast met elkaar verbonden tot een microscopische roosterstructuur. Doordat deze elementen zo sterk met elkaar verweven zijn, wordt het oppervlak hard en stabiel – waardoor vuildeeltjes zich er maar moeilijk aan kunnen vasthechten. Bij de eerste de beste regenbui wordt het losse vuil gewoon weggespoeld. De buitenmuurverven met nanotechnologie hebben ook een belangrijk esthetisch voordeel. Maakt u gebruik van de kleuren uit de Caparol-kleurenwaaier FASSADE A1, dan bent u verzekerd van maximale kleurvastheid.

Kwaliteit betaalt zichzelf terug

Uit rekenvoorbeelden blijkt dat bescherming op de lange termijn en het behoud van de buitenmuren van een gebouw met buitenmuurverf met nanotechnologie er in bijzondere mate toe bijdragen dat een pand zijn waarde behoudt, mede doordat het veel langer duurt voordat het gebouwde aan renovatie toe is. Doordat bij een eventuele opknopbeurt in elk geval één stap kan worden overgeslagen, kunnen eigenaren van vastgoed gemiddeld meer dan 20% besparen op de renovatiekosten van een gebouw, berekend over de gehele levenscyclus.

4.2

Bonte veelzijdigheid in een gezonde omgeving

Een minimale emissie en geen oplosmiddelen

Een van de duidelijkste trends op het gebied van de vormgeving van interieurs in de afgelopen decennia was de overgang naar verf- en laksoorten die het milieu en de gezondheid ontzien. DAW heeft met haar dochterbedrijven vroeg ingezien dat deze wens bij de klant ontstond en heeft er vervolgens naar gehandeld.

Verven van DAW: innovatief, ontzien het milieu en de gezondheid

Tegenwoordig zijn producten met een lage emissie en zonder oplosmiddelen voor DAW geen nicheproducten om goede sier mee te maken, maar vormen ze een belangrijk marktsegment met brede toepassingsgebieden. De doelgroep geeft een breed spectrum te zien van mensen die vanwege hun gezondheid extra gevoelig zijn voor bepaalde stoffen, zoals allergiepatiënten of kinderen, tot mensen die uit principe liever helemaal geen oplosmiddelen willen gebruiken en de voorkeur geven aan verf die met water is te verdunnen.

Voor gevels, binnenwanden en grondlagen heeft DAW producten die daarin voorzien. Daarnaast is er een binnenmuurverf ontwikkeld die vanwege de fotokatalytische werking kan bijdragen tot het verbeteren van de samenstelling van de kamerlucht. We hebben zelfs een speciale verf in het programma waarmee de laag- en hoogfrequente elektrosmog kan worden verminderd. In de Capacryl-serie zijn verschillende milieuvriendelijke en in water oplosbare lakverven opgenomen. Op die manier kunnen de consumenten zichzelf een gezond klimaat binnenshuis verschaffen – iets wat ook aan de vakschilder een zucht van verlichting zal ontlokken.

4.3

Innoveren met advies

Spuittechniek zonder nevelvorming

De productontwikkeling van DAW is niet uitsluitend gericht op het milieuvriendelijke van de producten. Er is ook aandacht voor de manier waarop met de producten wordt omgegaan. Nespri-TEC bijvoorbeeld is een uniek systeem voor het aanbrengen van verf op zowel binnen- als buitenmuren. Met dit systeem is het mogelijk om muurverven aan te brengen zonder dat daarbij hinderlijke en voor de gezondheid schadelijke nevels ontstaan.

Spuiten zonder overspray betekent dat er ergonomisch gewerkt kan worden zonder dat men snel vermoeid raakt, zoveel mogelijk in hetzelfde, hoge tempo, waarbij de bescherming van de gezondheid op hoog peil staat. Vandaar dat het systeem volgens de verordening voor gevaarlijke stoffen ingedeeld is in Beschermingsklasse 1.

Nespri-TEC is een slim en veilig systeem voor het aanbrengen van muurverven op een manier die het milieu ontziet, zonder spuitnevels.

Tot de voordelen voor het milieu behoort, naast het feit dat er minder emissies vrijkomen, vooral dat hierbij minder afval ontstaat. Daarom heeft DAW voor Nespri-TEC in 2005 in Duitsland de „Nationale onderscheiding voor uitmuntende vernieuwingen ten behoeve van het ambacht“ verkregen.

Eenmalig – maar wel uniek

Veel bouwmaterialen worden geleverd in poedervorm, waarna ze op de bouwplaats met water worden vermengd tot pleister, plamuur e.d. Dit mengen kost tamelijk veel tijd, en er zijn ook verschillende machines voor nodig die na gebruik allemaal weer moeten worden schoongemaakt. Een serieuze innovatie is daarom de OneWayContainer (OWC), ontwikkeld door de DAW-groep, die voor een aanzienlijke tijdwinst en materiaalbesparing op de bouwplaats zorgt.

In tegenstelling tot veel voor hergebruik bedoelde systemen hoeft er bij OWC niets te worden opgehaald – het met zakken navullen van de container van 800 kg is te allen tijde mogelijk. Na beëindiging van de werkzaamheden kan het karton gewoon bij het oudpapier worden gedaan, terwijl de plastic zak binnenin kan worden gesorteerd bij de rest van het plasticafval.

Stevig en solide

Naar de opvatting van DAW wil „duurzaam“ ook zeggen „solide“ en „stevig, standvast“. Daarom is bij het gebruik van het product naast de aspecten van milieu en gezondheid ook de economische factor van groot belang. In de productontwikkeling bij DAW wordt altijd gezocht naar een optimale balans tussen bescherming van het milieu, de veiligheid en het kostenperspectief. Bovendien moeten de producten goed schoon te maken (afwasbaar) zijn. Verder moeten ze kleurecht en temperatuur- en weerbestendig zijn. Daardoor wordt de frequentie van noodzakelijke renovatiewerkzaamheden lager en verbetert het rendement, doordat er kosten en materialen worden uitgespaard.

Milieugebonden productverklaringen

Ook het steeds groter wordend aantal soorten certificering voor gebouwen zet aan tot vernieuwing, met producten die voldoen aan de groeiende behoefte zuiniger om te springen met energie en te werken met materialen die geen schadelijke stoffen bevatten. De bedrijven die deel uitmaken van DAW hebben intensief meegewerkt aan de totstandkoming van milieugebonden productverklaringen (EPD: „Environmental Product Declarations“). Sinds 2009 zijn er voor de

belangrijkste producten van DAW gecertificeerde milieugebonden productverklaringen. Aan soortgelijke verklaringen voor de overige producten wordt voortvarend gewerkt.

In toenemende mate wordt door opdrachtgevers, architecten en investeerders die naar duurzaamheid kijken gevraagd om EPD's en andere aspecten die van belang zijn voor het milieu.

Geluidshinder duurzaam teruggebracht: een aangenaam klankbeeld is ontstaan door de toepassing van Melapor-elementen in de mensa van scholengemeenschap Wesseling.

5.0

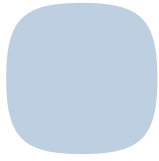
Duurzame Gebouwen

De producten van DAW geven gestalte en beschermen tegelijk, want ze bieden een grote veelzijdigheid aan verfsoorten en structuren en beschermen tegen de weersinvloeden. Daarmee ondersteunen ze het duurzame bouwen in niet geringe mate. En dat is belangrijk, want „groene gebouwen“ mogen dan op dit moment nog slechts een nichemarkt vormen, binnen afzienbare tijd zal het toch de norm zijn. Daar zorgen de trends op de markt, de duurzame certificeringen en de politieke besluitvorming wel voor.

Of het nu gaat om nieuwbouw of renovatie, met producten van DAW is een duurzame planning goed te realiseren. Economisch, ecologisch en sociaal. Zodat visies werkelijkheid kunnen worden.

Nieuwe normen aanhouden met producten van DAW

Duurzaam bouwen is niet alleen zinvol uit een oogpunt van milieu of om economische redenen. Het zijn net zo goed de ontwikkelingen op de markt en wat er allemaal nog verwacht kan worden qua wetgeving die maken dat „groene gebouwen“ vroeg of laat de norm worden. Dat geldt evenzeer voor de planning en verwezenlijking van nieuwbouwprojecten als voor de renovatie van bestaande gebouwen.

Als het gaat om de uitstoot van kooldioxide behoren gebouwen tot de ergste vervuilers. Ze zijn verantwoordelijk voor meer dan 40% van het mondiale energieverbruik en daarmee ook voor een groot deel van de uitstoot van broeikasgassen wereldwijd. Het grootste besparingspotentieel ligt daarom niet in de bedrijfs- en projectsector, maar in de woningbouw: het aandeel daarvan in het energieverbruik ligt op rond de 26%. Ook kijkend naar de doelstellingen van de overheid met betrekking tot de klimaatbescherming is renovatie van bestaande gebouwen zeer belangrijk.

Certificering van gebouwen: een ontwikkeling die zich doorzet

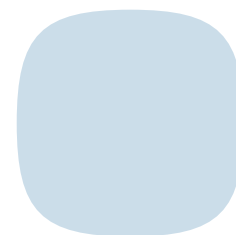
Naast de politiek, die er vanwege de bescherming van het klimaat en de energieschaarste die zich op termijn zal manifesteren op aandringt dat het energieverbruik van gebouwen zo laag mogelijk komt te liggen, is de andere drijvende kracht die voortdurend met initiatieven komt de bedrijfstak zelf.

Zo zijn er tegenwoordig diverse certificeringen die de opdrachtgevers garanderen dat hun vastgoed voldoet aan de duurzaamheidsstandaard. Het oudste initiatief stamt van 1990, toen in Groot-Brittannië de presentatie plaatsvond van de „Building Research Establishment Environmental Assessment“ (BREEAM). Na dit voorbeeld volgde er een hele reeks soortgelijke initiatieven in andere landen, zoals de „Haute Qualité Environnementale“ (HQE) in Frankrijk (sinds 1996) en het „Leadership in Energy and Environmental Design“ (LEED) in de VS (sinds 1998).

Duitsland klampte hier pas laat bij aan, maar ontwikkelde in 2009 met het Duitse waarmerk Nachhaltiges Bauen der Deutschen Gesellschaft für Nachhaltiges Bauen (DGNB) wel de inhoudelijk meest ambitieuze norm tot dan toe. Vanwege de verlate start gelden in Duitsland LEED en DGNB beide nu als gevestigde grootheden.

Deze systemen werken allebei met certificeringen in verschillende gradaties. Zo kent LEED certificeringen in vier categorieën (in oplopende volgorde): LEED-gecertificeerd, Zilver, Goud en Platina.

DGNB- certificeringen zijn er in drie gradaties, te weten Brons, Zilver en Goud. Terwijl LEED en BREEAM zich voornamelijk beperken tot de milieutechnische criteria, is het opvallende aan het Duitse systeem dat daarin ook de exploitatiekosten,

het waardebehoud, de functionele kwaliteit, de hygiëne binnenskamers en zelfs de aanbestedingprocedure worden meegenomen. Standaardcriteria in bijna alle systemen zijn het energie- en waterverbruik, de kamerlucht, het akoestisch comfort en de degelijkheid van het bouw materiaal.

In landen waar de bescherming van het milieu al geruime tijd daadkrachtig ter hand is genomen, wordt in plaats van met certificeringen vooral met ratingsystemen gewerkt. Ratingsystemen zijn met name van nut in de planningsfase en voor wat betreft de exploitatie. Vanwege de in vergelijking met certificeringen geringere kosten gaat hier dan ook menigmaal de voorkeur naar uit. Voor wat het ecologische aspect aangaat zijn ratings en certificeringen goed met elkaar te vergelijken.

Meting in het technisch centrum van DAW van de dikte van de laag bij een wapening

Ook op de afdeling Coloristiek wordt de kwaliteit van de kleuren onderworpen aan een strenge test.

DAW-producten voldoen aan hoge eisen

Voor veel van de criteria die gehanteerd worden in de certificering- en ratingsystemen kunnen de bedrijven die deel uitmaken van de DAW-groep de geschikte producten leveren. Dit geldt met name voor de onderdelen warmte-isolatie, gevelsystemen, verfsoorten en coatings (zie ook het hoofdstuk „Duurzame producten“). De meeste van deze producten zijn toepasbaar in zowel de woningbouw als in de bedrijfs- en projectsector. Zo zijn de doelstellingen dus op een breed front te realiseren, met een lager energieverbruik, minder afval, gezonder wonen en waardebehoud ook op de lange termijn.

6.0

Colofon

Uitgever

Deutsche Amphibolin-Werke von Robert Murjahn
Stiftung & Co KG
Roßdörfer Straße 50
64372 Ober-Ramstadt
<http://www.daw.de>

Contactpersoon, redactie

Bettina Klump-Bickert,
Duurzaamheidsmanagement
Tel. +49 6154 71-511
bettina.klump-bickert@daw.de

Wij zeggen hierbij dank aan alle medewerkers
die een bijdrage hebben geleverd aan de
totstandkoming van deze brochure.

Concept, tekst, vormgeving

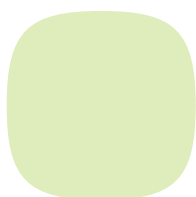
akzente kommunikation und beratung GmbH,
München/Frankfurt

Verantwoording voor de illustraties

Andreas Teichmann (Omslag, p. 3, 5, 9, 13–17, 23, 25);
Claus Voelker (p. 25);
Cornelia Suhan (p. 21, scholengemeenschap Wesseling);

In Nederland uitgegeven door

DAW NEDERLAND B.V.
Koperslager 2
3861 SJ Nijkerk
www.dawnederland.nl

Voor DAW als onafhankelijk generatie is het streven naar van principe

Vestigingen van de DAW-groep

familiebedrijf van de vijfde duurzaamheid een kwestie

